

10.2.2022

OZNÁMENIE POSLANCOM

Vec: Petícia č. 0989/2020, ktorú predkladá Yamina Saheb, francúzska štátna príslušníčka, o potrebe zahrnúť opatrenia do právnych predpisov Európskej únie v oblasti životného prostredia s cieľom ukončiť ochranu zahraničných investícií do fosílnych palív

1. Zhrnutie obsahu petície

Predkladateľka petície zdôrazňuje, že EÚ a jej členské štáty sú zmluvnými stranami Zmluvy o energetickej charte (ECT) od roku 1998, ktorá chráni zahraničné investície do fosílnych palív prostredníctvom súkromnej arbitráže. Predkladateľka petície sa domnieva, že tí, ktorí majú zisky z fosílnych palív, môžu v praxi využiť systém paralelného súdnictva v rámci súkromnej arbitráže na hľadanie veľmi vysokej kompenzácie za zmeny v právnych predpisoch, ktoré môžu ovplyvniť „legitímne“ očakávania zahraničných investorov. Predkladateľka petície tvrdí, že ECT je v rozpore so Zmluvou o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) tým, že umožňuje takéto spory v rámci EÚ a zároveň zvyšuje náklady na opatrenia v oblasti klímy a energetickú transformáciu. Daňoví poplatníci EÚ sú hlavnými obeťami ECT. Súčasný formát Zmluvy o energetickej charte je navrhnutý ako prostriedok pre lobby fosílnych palív na ochranu tohto odvetvia. Predkladateľka petície sa domnieva, že EÚ a členské štáty by mali brať svoje záväzky v oblasti klimatickej neutrality vážne a konať v súlade s nimi. Navrhovaný európsky právny predpis v oblasti klímy by sa mal zmeniť tak, aby obsahoval ustanovenia na ukončenie ochrany zahraničných investícií do fosílnych palív.

2. Prípustnosť

Petícia bola uznaná ako prípustná 15. decembra 2020. Európsky parlament požiadal Komisiu o poskytnutie informácií (článok 227 ods. 6 rokovacieho poriadku).

3. Odpoveď Komisie doručená 10. februára 2022

Komisia by vo všeobecnosti rada zdôraznila, že EÚ a jej členské štáty berú svoje záväzky

týkajúce sa klimatickej neutrality vážne. Ako sa uvádza v záveroch Rady o diplomacii v oblasti klímy a energetiky z 25. januára 2021¹, EÚ je pevne odhodlaná zabezpečiť, aby jej vonkajšia politika bola v súlade s jej ambíciami v oblasti klímy, a zdôraznila najmä naliehavú potrebu pokroku v rokovaní o modernizácii Zmluvy o energetickej charte. EÚ bude odrádzať od všetkých ďalších investícií do projektov energetickej infraštruktúry založených na fosílnych palivách, pokiaľ nebudú plne konzistentné s ambicióznou, jasne vymedzenou cestou ku klimatickej neutralite v súlade s dlhodobými cieľmi Parížskej dohody a najlepšimi dostupnými vedeckými poznatkami.

Pokiaľ ide o Zmluvu o energetickej charte, ustanovenia zmluvy týkajúce sa ochrany investícií od začiatku chránia nie len fosílnu palivá, ako uvádza predkladateľka petície, ale aj investície súvisiace s energiou z obnoviteľných zdrojov. V skutočnosti sa v súčasnosti približne 60 % všetkých arbitráží v oblasti ochrany investícií týka energie z obnoviteľných zdrojov.

Komisia by ďalej chcela poukázať na to, že Európska únia a členské štáty s cieľom zosúladiť Zmluvu o energetickej charte s Parížskou dohodou a Európskou zelenou dohodou predložili 15. februára 2021 sekretariátu Zmluvy o energetickej charte návrh EÚ na znenie revidovaného vymedzenia hospodárskej činnosti v sektore energetiky. Dokument predstavuje dodatočný doklad k návrhu na modernizáciu Zmluvy o energetickej charte, ktorý bol sekretariátu zmluvy zaslaný 19. mája 2020 a zaoberal sa najmä otázkami obchodu a ochrany investícií a zahŕňal predovšetkým návrh na posilnenie práva zmluvných strán na reguláciu v súlade s ich politikami v oblasti energetiky, klímy a životného prostredia. Znenie návrhu EÚ je k dispozícii na tomto odkaze: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/eu_submission_-_revised_definition_of_economic_activity_in_the_energy_sector.pdf

V tomto doklade sa navrhuje zmeniť Zmluvu o energetickej charte tak, že sa postupne zruší a vylúči ochrana investícií do fosílnych palív. O tomto návrhu sa rokovalo pri niekoľkých príležitostiach počas šiestich kôl rokovaní, ktoré sa uskutočnili v roku 2021.

V prípade EÚ by sa vylúčenie ochrany investícií v prípade existujúcich investícií uplatnilo desať rokov od nadobudnutia účinnosti alebo predbežného vykonávania zmien zmluvy, najneskôr však do 31. decembra 2040.

Nové investície, t. j. investície do fosílnych palív, realizované po nadobudnutí účinnosti zmenenej zmluvy, by viac Zmluva o energetickej charte nechránila, s výnimkou osobitných investícií do projektov výroby elektrickej energie z plynu a do potrubí, na ktoré by sa naďalej vzťahovala ochrana Zmluvy o energetickej charte, a to buď do 31. decembra 2030, alebo počas desiatich rokov od nadobudnutia účinnosti zmien zmluvy (najneskôr však do 31. decembra 2040).

Prostredníctvom uvedených návrhov, ktoré boli predložené sekretariátu Zmluvy o energetickej charte a budú základom nadchádzajúcich rokovaní, konala EÚ v súlade so svojimi cieľmi dlhodobej energetickej transformácie a klimatickými cieľmi, v rámci ktorých sa uprednostní Zmluva o energetickej charte, ktorá sa bude vzťahovať len na tie investície, ktoré sú potrebné na podporu prechodu na klimaticky neutrálny energetický systém.

Úspešná revízia zmluvy by bola konkrétnym príkladom medzinárodnej činnosti EÚ v oblasti klímy a energetiky. Takisto by sa tým rozšírili ciele vnútornej politiky EÚ v oblasti energetiky

¹ <https://www.consilium.europa.eu/media/48057/st05263-en21.pdf>

a klímy vrátane Európskej zelenej dohody na mnohostrannú zmluvu.

Pokiaľ ide o pozíciu petície v súvislosti s uplatňovaním mechanizmu urovnávania sporov medzi investorom a štátom v rámci Zmluvy o energetickej charte medzi investormi EÚ a členskými štátmi EÚ, Komisia pripomína svoje dlhodobé stanovisko k tejto záležitosti. Komisia najmä v oznámení o ochrane investícií v rámci EÚ z 19. júla 2018² a pri viacerých intervenciách *amicus curiae* na rozhodcovských súdoch jasne uviedla, že sa domnieva, že Zmluva o energetickej charte neobsahuje rozhodcovskú doložku, ktorá by sa uplatňovala medzi investormi členského štátu a ďalším členským štátom. Dôležité je, že vo veci C-741/19, Moldavská republika/Spoločnosť Komstroy, Súdny dvor Európskej únie (SDEÚ) vskutku objasnil, že článok 26 Zmluvy o energetickej charte sa nevzťahuje na spory v rámci EÚ. To predovšetkým znamená, že investori z jedného členského štátu nemôžu na tomto základe začať rozhodcovské konanie medzi investorom a štátom proti inému členskému štátu. Súdny dvor tým potvrdil stanovisko, ktoré Komisia zastáva odvtedy, ako bola nastolená otázka, či sa článok 26 Zmluvy o energetickej charte vzťahuje na spory v rámci EÚ.

Ako sa uvádza vyššie, je naliehavo potrebné dosiahnuť pokrok v rokovaní o modernizácii Zmluvy o energetickej charte a EÚ na plnení tohto cieľa usilovne pracuje. Hoci je európsky právny predpis v oblasti klímy kľúčovým prvkom Európskej zelenej dohody, nie je vhodné, aby sa v právnom predpise v oblasti klímy stanovoval mandát na rokovanie, keďže na riešenie tohto problému existujú osobitné postupy.

Záver

Predkladateľka petície sa vyzýva, aby sa oboznámila s návrhom EÚ týkajúcim sa vymedzenia hospodárskej činnosti v sektore energetiky, ktorý bol sekretariátu Zmluvy o energetickej charte predložený 15. februára 2021 a o ktorom sa rokovalo v kolách rokovaní o modernizácii zmluvy v roku 2021. V tomto návrhu sa riešia mnohé z otázok, ktoré nastoľuje predkladateľka petície.

² Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0547>.